

رویکردمان پرهیز از تنش است

در ابتدای جلسه روز گذشته هیئت دولت گزارشی درباره نحوه تعامل بر برخی برنامه‌های زنده صداوسیما با دولت ارائه شد. در این گزارش بر لزوم رعایت اصول حرفه‌ای رسانه‌ای و حفظ بی‌طرفی در برنامه‌ها تأکید و مطرح شد که در مواردی فضای گفت‌وگو از چارچوب تبیینی خارج شده و رویکردی تخریبی نسبت به دولت اتخاذ شده است. رئیس‌جمهور در واکنش به این موضوع، با تأکید بر اینکه رویکرد دولت همواره تعامل، تقویت همگرایی و انسجام ملی و پرهیز از تقابل و تنش بوده است، بر ضرورت ایجاد فضایی منصفانه برای نقد و تبیین عملکردها به‌ویژه در رسانه ملی تأکید و تصریح کرد که تمرکز بر ارائه واقعیت‌ها، بیان اقدامات انجام‌شده و نقاط مثبت می‌تواند به افزایش امید و اعتماد عمومی کمک کند.

قرار نیست تغییری در وزرا ایجاد شود

محمدجعفر قائم‌مینه، معاون اجرایی ریاست جمهوری در حاشیه جلسه هیئت دولت در پاسخ به سوالاتی در خصوص اخبار و شایعات مربوط به حمله احتمالی اسرائیل به کشورمان گفت: «آن شالله که حمله‌ای به کشور صورت نمی‌گیرد اما در صورت تکرار اشتباه از سوی این رژیم، آمادگی کاملی برای مقابله با دشمن داریم و همانطور که در جنگ قبلی دشمن را وادار به عقب‌نشینی و آتش‌پس کردیم، این بار نیز با انسجام ملی در درجه نخست و پس از آن قدرت نظامی، دشمن را به عقب می‌رانیم.» او همچنین استیضاح را حق نمایندگان مجلس دانست و افزود: «دولت قرار نیست تغییری در وزرا ایجاد کند، ترمیم با تغییر متفاوت است، دولت معتقد است که در خواست‌هر اصلاحی قرار نیست به تغییر وزرا منجر شود.» معاون اجرایی رئیس‌جمهور با بیان اینکه از نظر دولت به هیچ وجه تغییری در وزرا صورت نخواهد گرفت، تأکید کرد: «اگر نقطه ضعفی در وزارتخانه‌ای وجود دارد اصلاح می‌کنیم اما قرار نیست، وزرا تغییر کنند. تغییر به معنای تعویض وزرا نیست.»

مبارزه با فساد گزینشی نیست

محمدمهدی شهریاری، نماینده مجلس دوازدهم در جلسه علنی روز گذشته گفت: «این روزها در خصوص مبارزه با فساد مسائلی مطرح می‌شود که از آن استقبال می‌کنیم، اما مبارزه با فساد نمی‌تواند گزینشی انجام گیرد و اگر این ادعا واقعی است، می‌توان اسامی تعداد زیادی از دوستان این عزیزان را که برخی ثروت افسانه‌ای دارند، نام برد که تعیین‌کننده بسیاری از سیاست‌گذاری‌ها به خصوص در دولت مرحوم رئیسی بودند.» او ادامه داد: «از قرارداد سایناتور که یک موسسه بی اعتبار در چین است، اطلاع دارید که ۶۰ میلیارد دلار پول نفت ما در آنجا سپرده شد و قرار بود ۱۰ برابر آن را در کشور فاینانس کنند. اگر جسارت آن را دارید در خصوص جلوگیری از واردات واکسن کرونا جهت تولید داخلی که میلیون‌ها دلار از بیت‌المال هزینه گردید و نتیجه‌ای هم نداشت، تحقیق و تفحص می‌کردید و بدون آب و تاب عملکرد آقای مخبر را به اطلاع مردم می‌رسانید.»

نظر
خواهی

وفاق ناکام بودجه پرماجرا ارزیابی فعالان سیاسی از نامه جبهه اصلاحات ایران به رئیس‌جمهوری

عسکری

منصوره محمدی

خبرنگار گروه سیاست

جبهه اصلاحات ایران اخیراً در نامه‌ای به رئیس‌جمهور هشدارهایی را نسبت به شرایط کنونی کشور داده؛ نامه‌ای که با وجود آنکه مسائل واقعی کشور را به تصویر کشید، اما از ارائه هشدار فراتر نرفته و نتوانست یک راهکار عملی برای برون‌رفت از مسائل حاد که گریبان کشور را گرفته است و در آن نامه نیز به آن اشاره شده است ارائه دهد.

در بخشی از این نامه با اشاره به امیدهایی که انتخاب پزشکیان نسبت به اصلاح حکمرانی، بازسازی اعتماد عمومی، کاهش تنش‌های داخلی، گشودن مسیر تعامل سازنده با جهان و احیای سرمایه اجتماعی در فرآیند تصمیم‌گیری ایجاد کرد، اما با گذشت ماه‌ها، کندی اصلاحات، ضعف انسجام و ناهماهنگی در مدیریت اجرایی تصریح شده است که چنین شرایطی به فرسایش توان دولت و تضعیف پشتوانه مردمی منجر خواهد شد که به تعبیری «وفاق بدون اصلاح» و نگران‌کننده است.

از نظر اقتصادی، در این نامه به تورم افسارگسیخته در کالاهای اساسی، عدم شفافیت اقتصادی، فقدان نظارت بر ردیف‌های بودجه‌ای و فعالیت بخش بزرگی از اقتصاد خارج از نظام مالیاتی و نظارتی اشاره کرده و این موارد عوامل تعمیق رانت، فساد و اتلاف منابع مطرح شده‌اند. همچنین، انتقادهایی نسبت به عملکرد نظام بانکی و استفاده از منابع عمومی در بنگاه‌داری مطرح شده که نشان‌دهنده فقدان سازوکارهای نظارتی و تعارض منافع است.

▼ جای خالی تحلیل

نامه جبهه اصلاحات همچنین بر نبود انسجام مدیریتی در

کابینه تأکید دارد و این انتقاد را مطرح می‌کند که برخی اعضا به جای تمرکز بر حل مشکلات فوری مردم، درگیر ملاحظات شخصی و شبکه‌های وابسته هستند. در حوزه سیاست خارجی نیز ضرورت بازنگری و فعال‌سازی دیپلماسی برای کاهش فشارهای اقتصادی و تثبیت اقتصاد مورد تأکید قرار گرفته است.

جبهه اصلاحات هشدار داده که ادامه روند فعلی نه تنها پایگاه اجتماعی جریان اصلاح‌طلب را تضعیف می‌کند، بلکه امکان بازگشت جریان‌های افراطی را افزایش می‌دهد.

اگر چه جبهه اصلاحات در این نامه تلاش کرده است مشکلات موجود در کشور را در قالب یک هشدار سیاسی نشان دهد، اما جای خالی یک تحلیل انتقادی دقیق و ارائه راهکارهای پیشنهادی کاملاً در آن به وضوح وجود دارد. در این نامه پیشنهادهایی مانند اصلاح بودجه، شفاف‌سازی نظام بانکی و مالیاتی، بازنگری سیاست خارجی و دسترسی برابر به اینترنت در حد کلیات باقی مانده و در زمینه هشدار نیز به واقعیات موجود در این زمینه‌ها به صورت فهرست‌وار و موردی ورود شده است. هشدار به رئیس‌جمهور درباره تحلیل علل کندی اصلاحات و ارتباط میان ضعف مدیریت، تورم و فساد اقتصادی بدون ارائه راهکار عملی، عملیاتی و مدون برای برون‌رفت از محدودیت‌ها و فشارهای داخلی و خارجی نامه را تنها در سطح یک هشدار سیاسی نگه داشته است.

این در حالی است که جبهه اصلاحات پیش از این نیز با صدور بیانیه «آشتی ملی» در مردادماه سال جاری، به هشدار و یادآوری مسائلی از همین جنس پرداخته بود. این جبهه در آن بیانیه با اشاره به بحران اعتماد عمومی، ناکارآمدی مدیریت اجرایی، فساد و رانت در ساختار اقتصادی و لزوم شفاف‌سازی منابع مالی دولت، تأکید کرده بود که بدون اصلاحات ساختاری و بازسازی سرمایه اجتماعی، مسیر پیش‌روی کشور پر خطر است و خطر تشدید فشارهای اقتصادی و سیاسی افزایش می‌یابد. همچنین، در آن بیانیه بر ضرورت بازنگری سیاست‌های کلان حکمرانی، اصلاح نقش نهادهای اثرگذار در اقتصاد و سیاست، و تقویت تعامل با جامعه جهانی تأکید و هشدار

فاصله گرفتن از ادبیات

مطالبه‌محور و حرکت

به سمت تولید راه‌حل،

ایجاد اجماع سیاسی

و تعریف پروژه‌های

اصلاحی قابل پیگیری،

می‌توانست نامه جبهه

اصلاحات را از سطح

یک هشدار سیاسی

تکرار شونده فراتر ببرد

و به ابزاری مؤثر برای

کمک به دولت در

عبور از وضعیت موجود

تبدیل کند

داده بود که ادامه وضع موجود می‌تواند باعث فرسایش سرمایه اجتماعی و کاهش اعتماد عمومی شود.

▼ تکرار هشدارها...

آنها در نامه اخیر خود نیز با یک تکرار هشدارآمیز همان موضوعاتی را مطرح کرده‌اند که پیش از این نیز طرح موضوع شده بود. حال آنکه بیانیه «آشتی ملی» تحلیلی جامع‌تر و نگاه انتقادی‌تر نسبت به وضع موجود داشت. در انتظارات نامه اخیر این جبهه درخواست «ایجاد سازوکارهای نهادی و الزام‌آور برای پیشگیری از فساد و رانت، با تمرکز بر تعارض منافع، شفافیت مالی و پاسخ‌گویی مدیران» آمده است و در بخش دیگری از پیشنهادات، اصلاحات بودجه‌ای از دولت در حالی مطرح می‌شود که گستردگی دریافت یارانه نهادهای موازی، نظام‌های مالیاتی غیرشفاف که نهادهای بزرگ کشور را معاف از مالیات می‌کند چنان عمیق و پیچیده است که انتظار از دولتی که عملاً بخش محدودی از منابع کشور را در اختیار دارد برای اصلاح کامل این ساختارها، اگر چه دور از ذهن نیست اما مقابله با این نوع رانت‌ها و فسادهای مالیاتی، نیازمند یک اراده جمعی حاکمیتی و هماهنگی کلان میان نهادهای مختلف کشور است، نه صرفاً اقدامات محدود دولت به عنوان قوه مجریه. جبهه اصلاحات، با آگاهی از این واقعیت، می‌توانست در پیشنهادات خود بر راهکارهای کلان‌تر و هماهنگی میان نهادهای حاکمیتی برای مقابله با فساد و بازتوزیع شفاف منابع تأکید کند تا سیاست‌ها واقعی و عملیاتی‌تر باشند.

▼ در انتظار راهکار

در این نامه بار دیگر خواست‌ها و وعده‌ها از جمله موضوع اینترنت و رفع فیلترینگ، انتظار تضمین دسترسی برابر به اینترنت مطرح شده است. دولت پزشکیان از زمان آغاز به کار، با مجموعه‌ای از چالش‌های انباشته و ساختاری روبه‌رو بوده است که دامنه آن از اقتصاد و معیشت گرفته تا مدیریت اجرایی، چالش‌های اجتماعی و مسائل مربوط به سیاست خارجی گسترده است. رئیس‌دولت چهاردهم تاکنون در وعده‌هایی که در زمان نامزدی انتخابات ریاست‌جمهوری داده بود، چندان موفق عمل نکرده است؛ به جز موضوعی که در مقابل ابلاغ قانون حجاب و عفاف داشته است، در وعده‌های مهمی که مطالبه جدی مردم بوده، از جمله رفع فیلترینگ به این نقطه رسیده است که دستور داد همه اینترنت‌های سفید را سیاه کنند. دولت تاکنون نتوانسته است برای جلوگیری از فرسایش سرمایه‌های اجتماعی، با اتخاذ رویکردهای جسورانه و یا حتی محافظه‌کارانه، از بحران‌هایی که دولت و حاکمیت با آن روبه‌رو هستند عبور کند و این رویکرد که با پذیرش تصمیم‌های دشوار و اصلاحات قابل لمس، از تداوم وضع موجود جلوگیری کند و به بازسازی اعتماد عمومی منجر شود دور دست به نظر می‌رسد.

با در نظر گرفتن اختیارات محدود دولت چهاردهم، انتظار از قوه مجریه برای حل مسائلی که ماهیتاً ریشه در تصمیم‌گیری‌های کلان، ساختارهای فرادولتی و مناسبات پیچیده حاکمیتی دارند، شاید نیاز به بیان راهکارهای عملیاتی‌تر داشته باشد. در چنین شرایطی، جریان‌های حامی دولت باید از سطح انتظارات کلی فراتر رفته و با ارائه پیشنهادها مشخص، طبقه‌بندی شده و متناسب با واقعیت قدرت و اختیارات دولت، نقش سیاسی و اجتماعی درستی را ایفا کند. فاصله گرفتن از ادبیات مطالبه‌محور و حرکت به سمت تولید راه‌حل، ایجاد اجماع سیاسی و تعریف پروژه‌های اصلاحی قابل پیگیری، می‌توانست این نامه را از سطح یک هشدار سیاسی تکرار شونده فراتر ببرد و به ابزاری مؤثر برای کمک به دولت در عبور از وضعیت موجود تبدیل کند چرا که ارائه راه‌های عبور از بن‌بست و تلاش برای ایجاد جریانی از اصلاحات که هزینه‌های سیاسی اصلاحات را کاهش دهد یک جریان سیاسی را از کنشگری مدنی متمایز کرده و در نهایت نه تنها بخشی از فشارهای اجتماعی به دولت را کاهش خواهد داد که اصلاحات را نیز با هزینه کمتری رقم خواهد زد.

درباره این نامه گفت‌وگوهایی با محمود میرلوحی، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت، سعید نورمحمدی، قائم مقام حزب ندای ایرانیان و حسن بیادی، دبیرکل جمعیت آبادگران جوان داشته‌ایم که در ادامه می‌آید:

جبهه اصلاحات نسبت به وضعیت وفاق بدون اصلاحات ابراز نگرانی کرده و گفته است «آنچه امروز مشاهده می‌شود، تعلیق تصمیم‌های ضروری و استمرار بخش‌هایی از وضع موجود است» از جمله در بخش بودجه، فعالیت خارج از شفافیت و نظارت بر بخش‌های بزرگ اقتصادی، مسئله تورم و... آیا دولت چهاردهم توان و اراده لازم برای عبور از این وضعیت و اجرای اصلاحات ساختاری مورد انتظار را داشته است؟

میرلوحی:

اختیارات قوه مقننه و

مجریه از آنها گرفته

شده است. پیش از این

می‌گفتند دولت پنهان

کارها را انجام می‌داد،

اما الان معلوم نیست

که اختیارات کجا رفته

است. رئیس‌جمهور نفر

دوم در قانون اساسی

است اما قادر به

تصمیم‌گیری نیست

نمونه مسئله آب را در نظر بگیرید، یا ناترازی بودجه، آیا اینها به سادگی و تک‌بعدی قابل حل و فصل است؟ دولت یک‌ششم کسری بودجه داشت؛ چاره آن چیست؟ در این شرایط انتظار این است که یکسری از دستگاه‌ها که نقشی ندارند و یا هزینه‌های سنگین به کشور تحمیل می‌کنند، از سید بودجه حذف شوند اما آیا دولت می‌تواند بودجه آنها را قطع کند؟ اگر بودجه یکی از آنها قطع شود موج انتقاداتی است که به دولت وارد می‌شود. اگر می‌گویید تصمیم بگیرید، یعنی الان باید بتواند تصمیم بگیرد، اما آیا دولت می‌تواند کاری کند که بودجه‌اش کسری نداشته باشد؟ در واقع اختیارات قوه مقننه و مجریه گرفته شده و معلوم نیست کجا است و نمی‌توانند تصمیم بگیرند.

حسن بیادی: تازمانی که قانون فصل الخطاب همگان و حقوق شهروندی مردم نجیب و مظلوم مورد توجه و قابل احترام حکمرانان نباشد و

نیز تا زمانی که نظرات و اعمال بخشی از حکمرانان و خانواده‌شان فراتر از قانون باشد ولی برای دیگران و غیر خودی‌ها جرم تلقی شود، این معضلات کماکان وجود خواهد داشت؛ فلذا هیچ وفاقی جدی در بین مسئولین در این نوع حکمرانی و مدیریت اجرایی صورت نخواهد گرفت و ضرر اصلی کماکان متوجه مردم بی‌دفاع خواهد بود.

سعید نورمحمدی: شرایط اقتصادی کشور، به‌ویژه شرایط بین‌المللی و تحریم ایران، موقعیتی را ایجاد کرده است که دولت عملاً امکان ایجاد اصلاحات جدی و ساختاری را ندارد و باید به اصلاحات حداقلی بسنده کند. اصلاحات ایده‌آل در حوزه‌های مختلف از جمله اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در شرایط فعلی بیشتر یک آرزو و خیال به نظر می‌رسد تا واقعیت که امکان تحقق داشته باشد.

